

Geneeskunde: Algemeen

J. Zalm.

Introductie

Voor U ligt een artikel van Joost Zalm, geboren te Amersfoort en op moment van schrijven 73 jaar oud.

In Amersfoort ben ik school gegaan en heb daarna in Amsterdam mijn studies voor mijn latere werkzaamheden gevolgd en afgerond. Tot mijn pensionering ben ik werkzaam geweest als docent lichamelijke opvoeding, fysiotherapeut, docent fysiotherapie en acupuncturist. Daarnaast gaf ik jarenlang les aan studenten in acupunctuur.

Na mijn pensionering kwam een einde aan deze werkzaamheden met uitzondering van het toepassen van acupunctuur. Deze methode voer ik nog steeds uit.

Mijn hobby's zijn: klassiek gitaar spelen, verzamelen van postzegels en – als de weersomstandigheden me aanstaan – vissen met de vaste stok.

Na het lezen van het artikel van Piet Jonkman in ons verenigingsblad realiseerde ik me dat ook mijn beroepen en hobby gitaar spelen tot uitgiften van postzegels aanleiding zijn geweest. Ook ik kan meerdere artikelen voor ons verenigingsblad leveren om hierover te vertellen en – waar mogelijk – van afbeeldingen van postzegels te voorzien. Enerzijds om u als medeleden van de AFV kennis te laten maken met mijn beroepen en de mogelijkheid om daaromheen themaverzamelingen te beginnen, maar anderzijds ook om u ertoe aan te zetten om zelf uw gedachten eens te laten gaan over wat u ertoe gebracht heeft om postzegels te (gaan) verzamelen en hoe u dat hebt aangepakt.

Ik heb besloten om u over mijn 2 hoofdthema's nader te informeren te weten:

- A) Thema Geneeskunde op postzegels
- B) Thema muziek op postzegels

Deze beide hoofdthema's kunnen worden onderverdeeld in verschillende sub-thema's. In dit artikel zal ik een begin maken met thema A.

Verantwoording

Op 12-jarige leeftijd ben ik begonnen met het verzamelen van postzegels. Mijn peetoom had een grote verzameling zegels van met name de Engelse koloniën en toen ik 12 werd deed hij mij al zijn dubbele zegels cadeau samen met een ouderwets DAVO-wereldalbum.

Vanaf dat moment ben ik wereldwijd gaan verzamelen en heb gedurende die periode een behoorlijke "landen" verzameling opgebouwd.

In 2000 ben ik daarmee gestopt: het geheel werd me te uitgebreid, te veel en te duur.

Ik besloot om een thematische verzameling op te zetten met als motief "muziek op zegels" en later, eenmaal gepensioneerd, ook "geneeskunde op zegels".

Op dit moment zijn deze thema verzamelingen uitgebreider geworden, dan de in 2000 gestopte landenverzamelingen: Het zij zo!

Ik hoop u allen een beetje te kunnen enthousiasmeren over uw eigen verzamelmotieven en de aanleidingen daartoe.

A) Hoofdt thema Geneeskunde op postzegels

Gezondheid en ziekte zullen zo oud zijn als het leven zelf.

Het leven ontstaat (afb. 1, NVPH(1975)514), ontwikkelt zich (afb. 2, NVPH(1981)1232), komt tot bloei

Afb. 1

Afb. 2

Afb. 3

Afb. 4

(afb. 3, NVPH(1998)1756), begint als in de herfst af te nemen (afb. 4, NVPH(1962)326) en sterft af (afb.5, Mi(1968)656A). Dit alles lijkt zo vanzelfsprekend, maar gaat bijna nooit van een “leien dakje”. De natuur verschaft ons voorwaarden om te kunnen leven in de vorm van voedsel (afb. 6-8: NVPH(1961)360, NVPH(1949)516, NVPH(1989)1436), ontwikkelingsmogelijkheden (afb.9, NVPH(2008)2608) en werkgelegenheid (afb.10, NVPH(1989)1422) enzovoort, maar draagt ook verstoringen van gezondheid in zich door bacteriën en virussen (afb. 11, Mi(1962)483, afb.12, (2007)130)- natuurrampen (afb.13, NVPH(1953)601) en hongersnood (afb.14, NVPH(1979)1188), oorlogsgeweld (afb.15, Mi(1934)504) en allerlei soorten degeneratie (afb.16, Mi(1979)55).

Afb. 5

Afb. 6

Afb. 7

Afb. 8

Afb. 9

In den beginne was alles goed. Er bestond een harmonie tussen hemel en aarde en de eerste mensen leefden paradijselijk en onbedreigd, volgens het bijbelboek Genesis. Er lijkt echter iets goed mis te zijn gegaan. Alle culturen hebben daar in hun oude geschriften uitleg aan trachten te geven en de mens moest zich in het zweet gaan werken om zijn overleving veilig te stellen.

Afb. 10

Afb. 11

Afb. 12

Afb. 13

Afb. 14

Op dat moment gaan zich ook ziekten en dood voordoen en heeft de mens alles geprobeerd om “de schade te beperken”. Zo ontstonden handelingen en verrichtingen om ziekten te herstellen, schades in te dammen en de dood voor zich uit te schuiven. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de huidige geneeskundige mogelijkheden, maar dat is lang niet altijd zo geweest.

DE OUDHEID:

Weinig is er bekend over de geneeskunde in de oudheid vóór ongeveer 2000 voor Christus.

Archeologische vondsten maken melding van systeemreligies, zoals het Zoroastrisme, waarin ziekten en genezing aan de orde komen.

Afb. 15

Afb. 16

In deze systeemreligies en daarin functionerende culturen worden ziekten veroorzaakt door onvrede, toorn van de heersende Goden, onbetrouwbaarheden van de geestenwereld en zonsverschijnselen. Ziekte was een straf van God, een aanval van geesten en diende door boetedoening te worden vereffend of door Goden der genezing te worden geneutraliseerd.

Het waren derhalve de priesters en priestersessen (**afb.17**, Mi(1934)54), de sjamanen en medicijnmannen c.q. -vrouwen, die als taak hadden om ziekten en aandoeningen te behandelen, natuurrampen te voorkomen, geesten uit te drijven en de gevolgen van dit alles voor de mens te niet te doen en herhaling ervan mogelijk te voorkomen. Sjamanen deden dit meestal via in trance gaan en vervolgens de zaken af te handelen (**afb.18**, Mi(1961)46), terwijl medicijnmannen rituelen, kruidenpreparaten en “leef adviezen” gebruikten, meestal wel gepaard gaande met magische handelingen (**afb.19**, Mi(1981)260).

Afb. 17

Afb. 18

Afb. 19

Alle bekende volkeren uit die tijden hadden hun goden en godinnen van geneeskunde.

De goden en godinnen bleken vaak behoorlijk onberekenbaar en bij tijd en wijle wreed voor de mensheid.

Alle continenten en daar wonende volkeren hadden zo hun “genees Goden”:

- Afrika: Agwu, Jenju
- Azteken en Maya's: Ixtlilton, Patecall
- Hindoes: Mananman
- China: Wang Tai Sin
- Kelten: Brigid, Dian Cecht
- Noorse Goden: Eir, Holler
- Grieken: Aceso, Achelois, Hygiea (**afb.20**, Mi(1968)995), Asklepios, Panacea
- Romeinen: Angitia, Carna, Febris
- Egypte: Isis, Imhotep (**afb.21** Mi(1928)141)

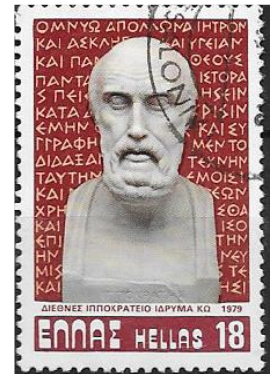
Afb. 20

Afb. 21

Afb. 22

Afb. 23

In de namen van de Griekse en Romeinse Goden herkent U wellicht een aantal woorden terug, die in onze talen nog worden gebruikt, zoals hygiëne, panacee en febriël (geneeskundige term voor koortsig). Ook ziet u de staf, die kenmerkend toebehoorde aan Asklepios. De staf met één slang eromheen gekronkeld, treft U nog vaak aan als logo van medische data (afb.22, Mi(1949)780).

Van 460-377 voor Christus leefde een Griekse arts, Hippocrates. Hij bestudeerde zieken en kwam tot de conclusie, dat er vraagtekens gesteld zouden kunnen worden bij de toen heersende opvattingen, dat ziekten van Goden en Geesten afkomstig zouden zijn. Hippocrates legde de grondslag van waaruit de huidige westerse geneeskunde zich is gaan ontwikkelen (afb.23, Mi(1979)1385).

Vervolgens is het Jezus de Christus geweest, die het uitgangspunt van de geneeskunde over de gehele wereld tot op de dag van vandaag mede heeft bepaald (afb.24, Mi (1979)1626). Zijn leringen over de zorg voor armen en zieken, de barmhartigheid, de goede vader in plaats van de wispelturige goden, hebben een onuitwisbare invloed gehad op hoe men in de eeuwen na zijn leven de gezondheidszorg is gaan beleven en organiseren.

Afb. 24

Dit mede op basis van zijn eigen wonderen en daden, zoals het genezen van lammen en blinden, het bezoeken en hulp bieden aan melaatsen, het voeden van hongerige, het herstellen van wonden, uitdrijven van geesten et cetera.

Afb. 25

Zijn voorbeeld wordt tot op de dag van vandaag nog nagevolgd door vele mensen, organisaties en culturen, waar zijn voorbeeld, gekoppeld aan dat van Hippocrates, handen en voeten geeft aan de gezondheidszorg. In de Grieks-Romeinse gebieden bestonden Thermen (afb.25, Mi(1999)1422), complexen met warme baden, waar men het lichaam kon oefenen en reinigen. Deze thermen ontwikkelden zich tot kuuroorden in landen als Duitsland, Hongarije, Roemenië en Tsjechië. Deze thermen en kuuroorden hebben faciliteiten ontwikkeld voor therapieën, zoals medische modderbaden, kruidenkuren, massages en ontspanningsmethoden, terwijl men kan er gedurende langere tijd kan verblijven. Deze oorden staan meestal onder leiding van artsen en de therapeuten zijn in hun specialisme opgeleid.

In het volgende nummer van mei/juni vertel ik over de andere regio's van Europa waar de kloosters toevluchtsoorden werden en zich meer ontwikkelden als kenniscentra.

Joost Zalm